

Nr 24.

Ankom till riksdagens kansli den 20 mars kl. 12 m.

*Utlåtande, i anledning av fullmäktiges i riksbanken framställning
angående uppförande av bostadshus vid Tumba bruk m. m.*

I en till bankoutskottet ställd, den 28 nästlidna februari dagtecknad skrivelse hava fullmäktige i riksbanken, under återopande av innehållet i skrivelsen bilagt utdrag av fullmäktiges protokoll för samma dag, hemställt, »att utskottet ville utverka riksdagens bemyndigande för fullmäktige att för en kostnad av sammanlagt 108,000 kronor låta under innevarande år vid Tumba bruk dels uppföra två bostadshus för brukets arbetare dels och ombygga fem äldre sådana bostadshus å brukets gärde».

Omförmälda protokollsutdrag är av följande lydelse:

”Inspekterande fullmäktigen för Tumba bruk erinrade, att såsom han tidigare under hand för fullmäktige framhållit, vid bruket föreläge behov av ytterligare bostadslägenheter för brukets arbetare; och föredrog inspekterande fullmäktigen följande från brukets förvaltare i ärendet till fullmäktige inkomna skrivelse:

’Genom uppförandet av de fem bostadshus vid Tumba, vartill 1920 års riksdag anslag medel, erhöll bruket 20 lägenheter om vardera 2 rum och kök och fylldes det dåvarande mest trängande behovet av bostäder för brukets arbetare. Bruket disponerar nu för sina 152 arbetare 45 lägenheter om 2 rum och kök, 51 lägenheter om 1 rum och kök samt 20 enkelrum. Sedan år 1920 har emellertid antalet familjemedlemmar i ett flertal familjer vid bruket avsevärt ökats. Visserligen hava en del omflyttningar under sist gångna år ägt rum i avsikt att i möjligaste mån bereda de större familjerna ökat utrymme, men det kan med fog sägas, att icke få arbetarefamiljer vid bruket äro hänvisade till alltför trånga bostäder eller bostäder av mindre god beskaffenhet. Sålunda bebos brukets lägenheter om 1 rum och kök av familjer med följande medlemsantal:

9	lägenheter av 1 person	(trånga lägenheter om sammanlagt 21,5 kvm
21	» » 2 personer	golvyta)
12	» » 3 »	
7	» » 4 »	
1	» » 5 »	
1	» » 6 »	

Åtminstone de 9 familjer med 4—6 familjemedlemmar, vilka nu inneha lägenheter om 1 rum och kök måste sålunda sägas bo så synnerligen trångt, att det för bruket måste anses vara en bjudande plikt att för dem bereda rymligare bostäder. Men en del av enrumslägenheterna vid bruket, vilka till största delen inrymmas dels i stora stenhuset och dels i de år 1892 uppförda bostäderna på gårdet, äro mycket trånga, hava icke större golvytrymme än högst 32 kvm och äro dessutom i saknad av behövliga garderober. Efter vad jag kan bedöma, är det endast ett väl befogat önskemål för åtminstone 9 av förutnämnda 12 familjer med tre medlemmar att erhålla sina trånga enrumslägenheter utbytta mot bostad om 2 rum och kök.

Inalles äro sålunda vid bruket minst 18 lägenheter om 2 rum och kök behövliga. Genom ombyggnad av fem av de gamla bostadshusen på gårdet, vilka vardera innehålla 4 små lägenheter om 1 rum och kök, kunna erhållas 10 lägenheter om 2 rum och kök samt 5 lägenheter om 1 rum och kök. För övriga behövliga 8 lägenheter är nybyggnad nödvändig.

Av närslutna bilagor utgöra ritningarna nr 445—450 (Bil. 1—6) förslag till nya arbetarebostäder. För dessa ritningar hava lagts till grund de bostäder, till vilka 1920 års riksdag beviljade medel. Företagna förändringar avse bland annat förbättrade nedgångar från lägenheterna till ved- och matkällare.

Ritningarna 451—452 (Bil. 7—8) utgöra förslag till ombyggnad av fem arbetarebostäder på gårdet, genom vilken ombyggnad erhållas tio lägenheter om 2 rum och kök samt fem lägenheter om 2 rum och kök samt fem lägenheter om 1 rum och kök i stället för närvarande tjugu lägenheter om 1 rum och kök.

Över ovannämnda nybyggnader har jag inhämtat närslutna tvenne anbud (Bil. 9 och 10), av vilka det lägsta slutar på en summa av kronor 41,500: — pr bostadshus.

Den dåliga och växlande beskaffenheten hos bjälklag, trossbottnar och golv i de äldre bostäderna på gårdet gör det nödvändigt att i varje fall utföra genomgående reparationer i dessa bostadshus, ett arbete, som sannolikt bäst utföres av brukets egna arbetare. På grund härav har jag icke infordrat entreprenadanbud för ombyggnad av dessa bostadshus, men har beräknat kostnaden för de föreslagna förändringarna till 5,000: — kronor pr bostadshus.

Anskaffandet av 18 lägenheter om 2 rum och kök genom att dels uppföra två nya bostadshus rymmande vardera fyra lägenheter samt dels förändra fem bostadshus på gårdet skulle således draga en sammanlagd kostnad av kronor 108,000: —.

På grund av vad jag härmed tillåtit mig anföra får jag vördsamt hemställa, att herrar fullmäktige ville utverka riksdagens medgivande att för en kostnadssumma av sammanlagt 108,000 kronor dels uppföra tvänne nya bostadshus för arbetare vid Tumba bruk och dels i huvudsak enligt närslutna förslag förändra fem bostadshus på brukets gårde.

I anslutning till vad förvaltaren sålunda anfört hemställde föredraganden, att fullmäktige ville hos bankoutskottet göra framställning om utverkande hos riksdagen av bemyndigande för fullmäktige att för en kostnad av 108,000 kronor låta under innevarande år vid Tumba bruk dels uppföra två bostadshus för brukets arbetare, dels ock ombygga fem äldre sådana bostadshus å brukets gårde.

Med bifall till vad föredraganden sålunda föreslagit beslöto fullmäktige

att med överlämnande av utdrag av detta protokoll jämte till ärendet hörande ritningar till bankoutskottet avlåta skrivelse enligt registraturet."

De till ärendet hörande, i nämnda protokollsutdrag återopade ritningar finnas fogade vid fullmäktiges ifrågavarande skrivelse.

För uppförande av fem bostadshus åt arbetare vid Tumba bruk anvisade 1920 års riksdag ett belopp av 428,000 kronor. Härigenom erhöll bruket, såsom också förvaltaren i sin ovanintagna skrivelse erinrar, 20 lägenheter, envar inrymmande 2 rum och kök, och ansågs härmed det mest trängande behovet av bostäder för brukets arbetare hava för det dåvarande blivit tillgodosett. Sedan dess har emellertid, framhåller förvaltaren vidare, antalet familjemedlemmar i ett flertal familjer vid bruket avsevärt ökats och trots det att under de senaste åren åtskilliga omflyttningar ägt rum i avsikt att bereda de större familjerna ökat utrymme, äro för närvarande icke få arbetarefamiljer vid bruket hänvisade till alltför tränga bostäder eller till sådana av mindre god beskaffenhet. Enligt vad den i ärendet förebragta utredningen giver vid handen, erfordras för närvarande minst 18 lägenheter om 2 rum och kök, och skulle genom ombyggnad av fem utav de gamla bostadshusen på brukets gårde kunna erhållas 10 dylika lägenheter, var- emot för de övriga 8 två nya bostadshus måste uppföras.

Utskottet.

Vad angår kostnaderna för ifrågavarande nybyggnader, skulle desamma enligt det lägsta av de infordrade anbuden belöpa sig till 41,500 kronor för varje bostadshus eller tillhopa 83,000 kronor. Ombyggnaden av de fem äldre bostadshusen har beräknats draga en kostnad av 5,000 kronor för varje hus eller således sammanlagt 25,000 kronor.

Då enligt utskottets mening här föreligger ett verkligt bostadsbehov, har utskottet för sin del icke tvekat att tillstyrka ett godkännande av det framlagda förslaget. Beträffande de planerade nybyggnaderna innebär förslaget, att varje byggnad skulle inrymma 4 lägenheter om 2 rum och kök och ansluter sig således till de grunder, som tidigare följts vid uppförande av arbetarbostäder vid bruket. Häremot torde icke i och för sig vara något att erinra. Utskottet vill emellertid i detta sammanhang framhålla, att, därest ytterligare arbetarebostäder anses böra komma till utförande, det synes böra tagas under övervägande, huruvida icke även mindre bostadshus, inrymmande allenast en eller två lägenheter om 2 rum och kök, skulle kunna finnas ändamålsenliga.

Mot de verkställda kostnadsberäkningarna har utskottet icke funnit anledning till anmärkning. För ifrågavarande ändamål erforderliga medel torde böra anvisas av riksbankens tillgängliga medel.

Åberopande det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen må uppdraga åt fullmäktige i riksbanken att, i huvudsaklig överensstämmelse med här ovan omför-

mälda förslag, låta under innevarande år vid Tumba bruk för en kostnad av högst 108,000 kronor dels uppföra två bostadshus för brukets arbetare dels ock ombygga fem äldre sådana bostadshus å brukets gärde.

Stockholm den 20 mars 1924.

På bankoutskottets vägnar:

BERNH. ERIKSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

av första kammaren: herrar Gustafsson, K. J. A., Öhngren, Björnsson, Enhörning, Vindahl, Berge, Ström och Abrahamsson;

av andra kammaren: herrar Eriksson i Grängesberg, Gustafsson i Örebro, Borggren, Bäcklund, Winkler, Lovén, Gardell och Jönsson i Fridhill.
